

بیماری‌های خیار در گلخانه – بخش اول

PTMP/SK/R&D/A/Cucumber diseases in the greenhouse/12072022

مقدمه

خیار گیاهی با نام علمی *Cucumis sativus* و متعلق به خانواده کدوییان می‌باشد. ریشه آن نسبتاً سطحی، ساقه آن علفی، به رنگ سبز روشن، آبدار، دارای پوست نازک و کرک‌های ریزی است که از ساقه منشعب می‌شوند. برگ‌ها پنجه‌ای شکل به رنگ سبز روشن بوده و بریدگی‌های کم عمق، برگ را به پنج قسمت مثلثی شکل تقسیم می‌کند. دمبرگ‌ها بلند، آبدار و قطور بوده و رگبرگ‌ها روشن‌تر از زمینه پهنک برگ هستند. میوه خیار از نوع شفت و گوشتی بوده که برون‌بر آن نازک، میان‌بر آن خوراکی و درون‌بر آن غشایی و سخت است. میوه‌ها روی ساقه اصلی و با ساقه‌های فرعی تولید می‌شوند.

بیماری‌های خیار در گلخانه

قارچ‌ها بیشترین بیماری‌ها را در گلخانه‌های خیار به وجود می‌آورند. از جمله بیماری‌های مهم قارچی که به اندام‌های هوایی خیار و عمدتاً برگ و میوه حمله می‌کنند می‌توان به آنتراکنوز، سفیدک پودری، سفیدک داخلی و جرب اشاره نمود. قارچ‌هایی مانند پیتوم، فیتوفتورا و ریزوکتونیا در مرحله گیاهچه خسارت زده و تعداد زیادی از گیاهان را در این مرحله از بین می‌برند، به طوری که در برخی موارد واکاری اجتناب ناپذیر است. البته بیمارگرهای مذکور قادرند در مراحل بعدی رشد محصول نیز خسارت بزنند. چند بیماری باکتریایی باعث بروز خسارت به خیار در گلخانه می‌شوند که مهم‌ترین آنها در اغلب موارد بیماری لکه زاویه‌ای است (شکل ۱).

شکل ۱- بیماری لکه زاویه‌ای خیار

۱

Petromahamco

تعاونی پترو تمدن مهمام پارس

<https://petromaham.com>

بیماری‌های خیار در گلخانه - بخش اول

PTMP/SK/R&D/A/Cucumber diseases in the greenhouse/12072022

بیماری‌های ویروسی به خاطر ماهیت گسترش سریع و عدم وجود روش‌های کنترل کارآمد گاهی در گلخانه‌های خیار مشکل‌زا شده و باعث کاهش کمی و کیفی محصول می‌شوند. نماتدهای ریشه‌گرهی نیز یکی از عوامل محدود کننده تولید خیار در گلخانه هستند و قبل از اقدام به کشت باید از عدم آلودگی خاک به آنها اطمینان حاصل نمود. عدم مدیریت صحیح تغذیه و محیط گلخانه نیز منجر به بروز برخی بیماری‌های فیزیولوژیک می‌گردد. لازم به ذکر است که بسیاری از بیماری‌های خیار در سایر کدوییان از جمله طالبی، خربزه، ملون، هندوانه و کدو نیز دیده می‌شوند.

بیماری‌های قارچی آنتراکنوز

عامل بیماری: *Colletotrichum orbiculare*

قارچ عامل بیماری در گلخانه‌های با رطوبت بالا معمول است که علاوه بر خیار به محصولات دیگری از قبیل هندوانه و انواع کدوئیان به جز کدو مسمایی یا کدو تنبل حمله می‌کند. آنتراکنوز یکی از بیماری‌های ویرانگر خار می‌باشد که به همه قسمت‌های این گیاه حمله می‌نماید. بیماری ابتدا در روی رگبرگ به صورت لکه‌های آبسوخته سبز کم‌رنگ ظاهر می‌شود، ولی به سرعت انتشار یافته و زخم‌های زاویه‌دار یا تقریباً مدوری به رنگ قهوه‌ای مایل به قرمز با حاشیه زرد رنگ به قطر یک سانتی‌متر یا بیشتر به وجود می‌آورد. لکه‌ها مشخصاً بزرگ‌تر از زخم‌های بیماری جرب و لکه زاویه‌ای می‌باشند. این لکه‌ها در ابتدا آبسوخته، ولی بعد خشک شده و مرکز آنها شکاف خورده و می‌افتد. اگر زخم‌ها با هم ادغام شوند کل برگ از بین رفته و در نتیجه راندمان محصول پایین می‌آید (شکل ۲).

شکل ۲- نمونه‌ای از آثار خسارت *Colletotrichum orbiculare*

منبع

قادری، رضا (۱۴۰۰). گلخانه از دیدگاه یک گیاه‌پزشک (چاپ اول). شیراز: انتشارات مرجع علم.

